Ч. 219 (12.875). Львів, четвер 1. жовтня 1931. Poсztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, ІІ. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

ФРАНЦУЗИ У БЕРЛІНІ.

Львів, 29. вересня 1931.

Надто багато сензаційних подій виринає в останніх часах одна за одною, щоби й найбільш сензаційні події дивували людей та спонукували до глибшої призадуми. Після відвідин німецького канцлера у Льондоні, Парижі й Римі; після приїзду до Льондону великого „магатми" Ґандія; після бунту анґлійських моряків та після заломання анґлійської валюти — яка ще політична сензація всилі розворушити апатичний світ? Не диво, що такі „дрібнички", як марево воєнної хуртовини десь там за світами на Далекому Сході, перспектива державного перевороту в якійсь там малій Угорщині чи бойкот парляментарних виборів усіми політичними партіями в Югославії, — що все це не тільки ґазетних читачів не хвилює, але й ледви чи абсорбує їхню увагу на 5 хвилин, потрібних для прочитання статті...

А проте поїздка премієра й міністра закордонних справ Франції до столиці Німеччини — це таки політична подія першорядного, величезного світового значіння, яка має символічне значіння — закінчення щойно тепер, 27. вересня 1931 року, світової війни, яка тільки формально скінчилася 28. червня 1919 року у Версалі.

Виїздили французькі міністри з Парижа серед окликів „хай живе мир" та серед овацій на честь Бріяна, якого імя — слушно чи не слушно — звязане з фірмою мира й співпраці з німцями, а не війни й ворожнечі. Та приїхали вони до Берліна, привитані знову прихильними окликами й шановані офіціяльними німецькими чинниками так, як не можна нікого шанувати, колиб довкола царила атмосфера настороженої підзорливости, а то й засадничої неґації. Правда, є у Франції та її париському центрі чимало людей, які не тільки не вірять у мирне порозуміння й позитивну співпрацю з Німеччиною, але й цієї злагоди свідомо не хотять. Є ще більше таких, які просто не можуть перебороти своїх симпатій і антипатій, формованих не сьогодняшнім днем, а наполеонськими війнами з Липськом і Ватерльо, часами Бісмарка й Седаном і врешті крівавими змаганнями на полях Шампанії, під Суасон чи Верденом. Колиж мова про другу сторону, то непримирних противників Франції й французів, людей, яких і розумова свідомість і сердечні почування все ще придавлені тягарем Версалю й усіх його порурських та репараційних упокорень, — таких людей по німецькій стороні безумовно ще де-ле більше. І тому слушно теж і французька і німецька поліція охоронювала відїзд, переїзд і приїзд міністрів, що вибрались у таку незвичайну подорож. У Парижі ці засоби особистої охорони були менші, у Берліні сильніші, бо там менше рахувались з можливістю якихось актів розаґітованої юрби чи одиничних фанатиків, — у Берліні підстави для таких прикрих можливостей були більші й реальніші. А проте і тут і там, у Парижі й у Берліні, вже надто дошкульно дає відчувати себе дійсність нинішніх міжнародніх відносин, нинішньої страшної політично-господарської ситуації (позавчора вдарила вона по Німеччині, вчора по Анґлії, нині бє по скандинавських державах, Угорщині й частинно по Італії, алеж завтра може вдарити й по Франції та Злучених Державах!),— щоби не привязувати якнайповажнішого значіння безпосереднім французько-німецьким переговорам найбільш відповідальних керманичів обох держав.

Першим, який після великої війни започаткував безпосередні німецько-французькі розмови політично-господарського характеру, був — рівно десять літ тому — д-р Ратенау, хоча вже тоді свідомість ваги самої ідеї такого безпосереднього звязку була така глибока, що саме Ратенау став міністром закордонних справ (від лютого 1922 року), а проте воєнні рани були ще надто свіжі: 24. червня 1922 року, в місяць після невдалої ґенуенської конференції, згинув д-р Ратенау від куль скритовбивників. У слідуючому році (1923) маємо солідарний реакційний курс в европейській великодержавній політиці: у Франції володіє Пуанкаре, у Німеччині канцлер Куно, в Анґлії Бонар Лов. І знову маємо загострення французько-німецьких взаємин: сумної памяти окупація Поруря з одної сторони та тактика „пасивної резистенції" з другої. Але одна і друга політика швидко заломилася: вже в половині 1923 року приходить в Німеччині уряд Штреземана, а після нього соціяліста Маркса зі Штреземаном у кабінеті, а у Франції паде не лише Пуанкаре, але й його протектор на президентському фотелі Мільран (червень 1924). В томуж році маємо вже льондонську конференцію з прийняттям репараційного пляну Доза (30. VIII. 1924). Через рік — 16. X. 1925 — прийшло Льокарно зі славним „рейнським пактом" й довірочними розмовами в Туарі. 8. IX. 1926 прийнято одноголосно Німеччину до Ліґи Націй з признанням їй постійного члена Ради Ліґи. В 1927 році скасовано в Берліні антантську військ. комісію й підписано франц.-нім. торгов. договір (17. VIII.). У 1928 році маємо пакт Кельоґа (27. VIII.), у наступному році ревізію пляну Доза й підписання злагідненого пляну Йонґа у Газі (31. VIII. 1929), в 1930 році II. гаську конференцію (3. — 20. I.), заснування репараційного Банку Міжнародніх виплат (27. II.) і передтермінове звільнення Надренії (30. VI.), врешті в 1931 році приходять подорожі німецьких міністрів до Льондону й Парижа, льондонська конференція, зречення пляну митної унії з Австрією і — подорож пп. Ляваля і Бріяна до Берліна.

Оце короткими штрихами найважніші етапи на дорозі французько-німецького зближення. Нинішні берлінські розмови посунуть це зближення на величезний кусень дороги вперед. Про це вже нема найменшого сумніву. Створення мішаного французько-німецького комітету з представниками обох урядів і найважніших галузей державного господарства, обох держав — є доконаним фактом. Правда, рішено „не порушувати ще деяких важких проблем" і „нині зберігати ще деяку резерву", та підкреслено цим, що найбільш дразливі суто-політичні проблеми ще не будуть тепер у Берліні розвязані (нпр. справа східних німецьких кордонів, „коридора" і т. д.), алеж безумовно леди психольоґічного упередження будуть проломані. Станеться це без огляду на те, чи комусь це подобається чи ні. Може краківський „Курєрок" компромітуватися пророцтвами невдачі берлінських нарад чи обнижуванням їх значіння й давати такий пророчистий наголовок своїй статті на цю тему: „Байдужістю і мовчанкою прийняв Берлін Ляваля і Бріяна". Рішаючою і правдивою є телеграма офіціяльної франц. аґенції Гаваса, передана й офіц. ПАТ-ом: „...Палке привітання французьких міністрів у Берліні викликало у цілій Франції дуже щасливий відгук. З тією хвилиною можна вважати, що головна ціль подорожі, якою було створення корисної для порозуміння атмосфери, вже добута. Це привітання перейшло найбільш оптимістичні передбачення і було для численних людей щасливою несподіванкою...".

Такий правдивий, а не урoєний та накручений до власних побажань стан речей каже відноситися до нинішніх берлінських нарад як дійсно до великої події міжнародного історичного характеру.

Новий вязничний реґулямін.

Анкета „Діла" серед українських правників.

У звязку з введенням у життя нового вязничного реґуляміну в Польщі, яким зрівнано в правах у вязничному побуті політичних вязнів з кримінальними, наша Редакція влаштувала в цій справі анкету між видатними українськими правниками у Львові. В анкеті взяли участь: голова Союзу Українських Адвокатів **д-р Кость Левицький,** заступники голови **д-р Михайло Волошин і д-р Маріян Глушкевич,** секретар СУА **д-р Лев Ганкевич,** а далі члени СУА **д-р Володимир Старосольський, д-р Евген Давидяк і д-р Ол. Марітчак.**

Погляди достойних представників української палестри на справу нового вязничого реґуляміну публікуємо далі в порядку, який намітили після взаїмного порозуміння самі учасники анкети.

Попри те позволимо собі висловити погляд, що доцільно й бажано булоб опублікувати і колективний погляд на цю справу таких наших установ як Львівське Т-во Українських Правників і Львівський Союз Українських Адвокатів.

ГОЛОС Д-РА МАРІЯНА ГЛУШКЕВИЧА.

Еволюція доказового поступовання у карному процесі та получене з ним поступовання з особою обвинуваченого є частиною історії розвитку права, а через те й частиною історії культури.

Після великих воєн, а особливо в часах ріжних революцій та диктатур, що звичайно йдуть за ними, можна завважити значний занепад культури. До спільного сабату подають собі руки реакція та всякого роду фанатизми і шовінізми: думки, а далі національні, соціяльні, релігійні і партійні, які спричинюють у першу чергу обниження рівня правного почуття.

У середніх віках карний кодекс Карла (т. зв. „Каролїна") позбавив обвинуваченого права на фахову оборону, „велику" французьку революцію заплямив закон з 2. VII. 1794 р., якого ст. 16 позбавила права до такоїж оборони людину, що виступила проти республіки. Так само після всесвітньої війни у багатьох державах, чи то під покришкою „відтяження судів", чи то на манівцях ріжних законодавчих „уповажнень" та декретів, чи врешті у звичайному законодавстві розпочався процес, що його німецький правник д-р Мамрот назвав влучно „обезправленням обвинуваченого" (Entrechtung des Angeklagten). І в практиці адміністраційних та судових властей бачимо явний поворот від погляду на кару як засіб суспільної оборони та морального відродження (про яке зрештою можна говорити хіба тільки у відношенні до звичайних злочинців, з виключенням політичних) до принципу відстрашення, відплати, а навіть помсти. Забувається живі докази т. зв. суспільної школи у криміналістиці, що значна частина вини злочинця паде на суспільні відносини. Забувається, що злочин є фактом заперечним не сам по собі, а тільки у відношенні до існуючого ладу, який у свою чергу, не є абсолютною цінністю. Забувається, що сам факт доконання політичного злочину не добре свідчить саме про цю „цінність" та що новітні соціольоґи, нарівні зі злочинністю „деґенеративною", яка підважує здорові основи суспільного життя, знають теж поняття т. зв. еволютивної злочинности, яка властиво тільки усуває ті установи і частини суспільної організації, що вже не є спосібні до дальшого функціонування. Забувається перш за все ріжницю між звичайним злочином і політичним, дарма, що вона існує у людській свідомости і совісти від перших хвилин людського співжиття у державному звязку і є так само очевидна як ріжниця між днем і ніччю, хоча тієї ріжниці також не означує ніякий закон.

Знали це, шануючи людську гідність політичного злочиння отже й політичного вязня,

і відповідно його трактуючи, старинні культурні народи. Таке саме становище заняли також законодавства новіших часів: французький закон з 8. X. 1830 р. та декрет з 25. II. 1852 р. покликують до розгляду всіх політичних проступків суди присяглих, французький констит. закон з 4. XI. 1848 р., а також швайцарський конст. закон з 29. V. 1874 р. (18. V. 1879) касують кару смерти щодо них, а право „азилю" для них — це здобуток усіх цивілізованих країн. Автор проекту італійського карного кодексу з 1924 р., проф. Енріко Феррі, доконав у ньому докладного розмежування політичного і звичайного злочинів. Звичайні злочини є загрожені карою, а політичні тільки „санкцією", отже не тяжкою вязницею і взагалі не позбавленням свободи, а тільки напр. вигнанням з країни на означений протяг часу. До цеї думки схиляються також німецькі й австрійські визначні правники (берлінський проф. Кле), а німецький проект кар. закону з 1925 р. зовсім виразно виділює тип „злочинця з переконання". (**Ueberzeugungsverbrecher**), якого вчинок має бути загрожений не тяжкою вязницею, а тільки „замкненням" (колишня кріпость, **Festung**). Ще далі йдуть німецькі теоретики права Роттек, Пфеннінгер, Фребель та інші, які уважають політичний злочин за акт конечної оборони та висказують думку (передовсім Фребель), що навіть членів повстанчої партії треба уважати і трактувати як полонених після приписів міжнароднього права!

Стільки пригадок з літератури та споминів з минулого, що як репресію чи суспільну оборону перед політичними злочинцями знали заслання, остракізм, прогнання з країни (баніція), а якщо і примінювали кару позбавлення свободи, то була це майже завсіди **„custodia honesta"**.

І була в цьому щира життєва правда. Адже не найдено людини, прокуратора, судді, чи начальника тюрми, що не трактував би політичного злочинця краще, ніж звичайного, вшановуючи в ньому його ідейність, або й ідею, його чисте сумління, його людську гідність, а може деколи й геройство. Усі подають йому руку. Бо, як слушно писав французький письменник Ад. Франк (Фільософія карного права): „Маємо перед собою людину, якої думка не може погодитися з законами, установами, чи правлінням краю". Нехайже він замешкає, — каже Франк — хочаб тільки до якогось часу деінде, нехай під іншим підсонням, під іншими законами шукає спокою чи морального вдоволя, якого потребує. Заступіть, — кличе він дальше — вязницю баніцією на довший чи коротший протяг часу, залежно від ваги переступства. Так поступали старинні народи... Їм не прийшло би на думку, вонаб соромилися трактувати промовця, трибуна, чи поета нарівні з обманцем, або злодієм. Кара баніції є може більше сувора ніж коротка вязниця, але вона краще відповідає гідности горожанина та устроєві свобідного народу".

Стільки Франк. На мою скромну думку, щодо політичного праволомця, то виконування якоїнебудь кари (отже й вязниці) **як кари**, то є з розрахунком на осягнення хочби одної з кримінально-політичних цілей кари, як такої, було й буде тільки спробою невідповідно підібраними засобами.

II. ГОЛОС Д-РА КОСТЯ ЛЕВИЦЬКОГО.

Новий вязничний регулямін, який завів розпорядком з 20. червня ц. р., міністр справедливости Чеслав Міхаловський, касує усі приписи, що досі обовязували в цьому предметі. Наслідком того цей регулямін касує також ріжницю між звичайними карними вязнями і вязнями політичними, та відбирає останнім ті управнення (полекші), які вони досі мали на підставі обовязуючих розпорядків.

Матеріяльний закон карний, у нас обовязуючий з часів австрійських, — не знає ріжниці між звичайними карними проступниками і політичними, але в практиці, вязничні власти узгляднювали при відбуванні кари ідейний характер політичних проступників. У повоєнному часі увійшли в Польщі в життя розпорядки з полекшами для політичних вязнів, супроти чого новий вязничний регулямін міністра справедливости Польщі означує непослідовну реакцію в справі новітнього трактування політичного проступника.

III. ГОЛОС Д-РА ЕВГЕНА ДАВИДЯКА.

Обовязуючий і досі на землях б. австрійської займанщини карний кодекс з 1. вересня 1852 р. не відріжняє злочинів із мотивів політичних від інших злочинів. Всеж таки, йдучи з духом часу австрійська найвища постанова з 28. X. 1849 р., та рескрипт мін-ства справедливости з 24. VI. 1864 р. ч. 4459 признають деякі полекші „політичним злочинцям". Такими вязнями уважають наведені шойно приписи вязнів засуджених за головну зраду, за забурення публичного спокою, за бунт доконаний з політичних мотивів, за розрухи, а окрім цього засуджених за деякі проступки, поповнені при допомозі друку.

Засудженим за наведені проступки політичним вязням признають ці приписи ось такі полекші:

1. Окремий, по змозі, відділ вязниці, а саме, оскільки такого вязня не можна помістити самого одного у келії, то можна в одній келії держати що найбільше чотирьох вязнів.
2. Політичним вязням вільно користуватися своїм убранням, біллям та постілю.
3. Чищення келії, конечних посудин („кіблів") полагоджують кримінальні вязні.
4. Політичним вязням вільно користуватися лямпою від сумерку до якоїсь звичайно пізнішої, означеної години, їм вільно користуватися тютюном.
5. Політичні вязні не мають обовязку, а мають тільки **право** займатися вязничними роботами. Їм вільно займатися відповідною лектурою.

Інтенцією цих вязничних приписів з огляду на політичних, що пробиваються із наведених приписів, не є відстрашування, чи запобігання поповненню проступку на будуче. Отже остає тільки те дальше завдання, яке має на меті кара, т. е. відплата за нарушення закону і то відплата, як бачимо, в границях, які не нарушують у вязня гідности людини.

Коли відтак у 1919 р. міністр справедливости видав вязничний розпорядок у подібному дусі для цілої Польщі, то слід признати, що цей розпорядок стоїть на рівні вязничних розпорядків інших культурних держав.

Якщо новий вязничний регулямін у Польщі дає наприклад (§ 177. буква п. регуляміну) начальникові вязниці право, на основі якого цей начальник може вязням, „що відріжняються взірцевим поведенням, поступами і пильністю в праці і науці" позволити на курення тютюну, — то слід мати на увазі, що оцінка поведення вязня буде залежати виключно тільки від начальника вязниці, підчас коли австрійський регулямін признавав цю полекшу кожному політичному вязневі як його **право**.

Отже становище політичних вязнів після нового регуляміну погіршується, як це видно хоч би із наведеного прикладу.

(Докінчення анкети завтра)

Хліборобське самоврядування.

1. Яке воно мало бути?

Хліборобське самоврядування це один з могутніх чинників для піднесення культурного рівня краю та для ширення хліборобської культури. А при цім хліборобське самоврядування змагає до того, щоби викликати самодіяльність і самопоміч хліборобських мас, які по своїй природі є мало склонними до того, щоби виступати з ініціятивою організації не то інших, але навіть самих себе. Тому до хліборобського самоврядування привязують надзвичайно велику вагу всі культурні народи, а там, де самоврядування сильно розвинене, показується рівночасно високий рівень хліборобської культури. Навіть держави, які ні своїм устроєм, ні методами правління не мали нічого спільного з демократією, як ось давня царська Росія чи Австрія, широко розвивали отсе хліборобське самоврядування, при чому мали в першу чергу на меті добробут хліборобів, а з тим повну державну скарбницю, яка спирається власне у більшости на прибутках зі сільського господарства.

У Польщі нормоване є подрібно хліборобське самоврядування розпорядком мін-ства внутрішніх справ з дня 14. серпня 1928 р., який означує границі повітового та воєвідського самоврядування взагалі, а хліборобського самоврядування зокрема та інструкцією мін-ства рільництва з дня 21. січня 1929 р., яка подає докладні вказівки та загальні основи праці цього хліборобського самоврядування.

Розпорядок мін-ства внутрішніх справ ставить як загальну напрямну для повітового самоврядування інтенсивний і всесторонній розвиток хліборобства в повіті та активну співучасть у підтримуванні хліборобства. При цім зазначує, що треба стреміти до того, щоби у всіх повітах повставали Повітові Хліборобські Комісії, які мають бути помічним органом у справі підтримування хліборобства для Повітової Ради і Виділу. Точка 4 і 5 цього розпорядку наводить завдання цих комісій, з яких найважніші такі: вироблення пляну діяльности повітового самоврядування у ділянці сільського господарства, опрацювання проекту видатків у цій ділянці, координування діяльности самоврядування з добровільними хліборобськими організаціями, контролювання персоналу самоврядування, що працює для піднесення хліборобства, контроля праці тих добровільних хліборобських товариств, що користають з допомоги повітового самоврядування, видавання опінії у всіх справах сільського господарства, предкладання кандидатів на членів Колегії самоврядування, покликаних для спеціяльних ділянок сільського господарства повіту, як прим. хліборобські школи, кваліфікаційні комісії для бугаїв і т. д.

Після точки 5 цього розпорядку, в склад хліборобських комісій мають входити: представники повітового самоврядування (вибрані Повітовою Радою фахівців), фахові державні урядники (ветер. лікар, земельний комісар і т. п.) і заступники добровільних сільсько-господарських організацій, запрошені Повітовою Радою або Виділом.

На основі точки 7 цього розпорядку має Повітова Рада удержувати для безпосередньої праці самоврядування інструкторські фахові сили і тільки в тих випадках мають вони бути на етаті Повітової Ради. Щоби не було непорозумінь, хто це такі добровільні хліборобські організації, подає розпорядок, що під ними треба розуміти господарсько-освітні товариства, кооперативні установи, організації продуцентів спеціяльних галузей с.-г. продукції і т. д. У дальших точках розпорядок каже про творення міжповітових самоврядних союзів та творення Воєвідських Хліборобських Комісій. Ціль та завдання Воєвідських Хліборобських Комісій є виконувати ті функції на терені воєвідства, які виконують Повітові Хліборобські Комісії на терені повіту, а їх склад є аналогічний як Хліборобських Повітових Комісій. Значить, що в їх склад входять теж представники добровільних хліборобських організацій, які працюють на терені даного воєвідства.

З цього видно, що хоч цей розпорядок навіть приблизно не відповідав цим завданням хліборобського самоврядування, які воно має в інших державах, а хліборобські повітові та воєвідські комісії робив тільки дорадчими органами повітового та воєвідського самоврядування, то всеж таки цілком ясно означував, що до тих дорадчих органів треба запрошувати без вийнятку **всі** хліборобські організації, які на даному терені працюють. Не багато моглиб зорганізовані хлібороби впливати фактично на хід самоврядних справ, але малиб принаймні вигляди, що буде місце, на якому зможуть вони висказати свою гадку в багатьох фахових справах. Рівночасно провірка видатків самоврядування на хліборобські цілі давала теж можливість дбати про те, щоби гроші не розходилися на що інше, а йшли дійсно на піднесення хліборобства.

Після цього розпорядку появилася згадана в горі інструкція мін-ства рільництва з дня 21. січня 1929 р., яка означила докладно напрямні праці самоврядування та границі співпраці цього самоврядування з добровільними хліборобськими організаціями. Зразу, стверджено в інструкції, що треба скоординувати працю відносних властей, а саме мін-ства рільництва і мін-ства рільних реформ з льокальним самоврядуванням та добровільними сільсько-господарськими організаціями. Це малиб зробити хліборобські Виділи при воєвідствах у порозумінні з Окружними Земельними Урядами та при співучасти Воєвідських Хліборобських Комісій. Це скоординування малоб виявлятись у програмі і праці як самоврядування, так і добровільних сільсько-господарських організацій на терені цілого воєвідства. Таку програму праці зложилось би зразу у Повітових Хліборобських Комісіях, а потім для цілого воєвідства.

Ще навіть у цих загальних напрямних інструкції можна було добачувати можливість співпраці у самоврядуванні добровільних хліборобських організацій та можна було надіятися, що вони якнебудь будуть могти впливати на справу піднесення культурного рівня хліборобства. Вже хоч би тому, що багато з отсих добровільних хліборобських організацій істнували на нашому терені десятки років тому і тимсамим полишили слід по своїй праці та завязалися міцно з тутешнім хліборобством.

У цій інструкції згадано теж про те, щоби при укладанні плянів праці повітові хліборобські комісії брали на увагу праці воєвідських регіональних комітетів, які, як відомо, є партійними установами ББ. Однак нема віде сказано, що це конечність. Практика виказала, що ці регіональні комітети працювали тільки в деяких повітах з вислідом, у інших майже восім ні.

Інж. Евген Храпливий.

Переносять — без кінця.

Число урядовців-українців постійно зменшується. — Кого перенесено з Терноплоя? — Прощання ради. Ів. Топольницького.

Тернопіль, 22. вересня 1931.

Число урядовців українців у державній службі в Східній Галичині щораз більше зменшується. Одних передчасно переносять на емеритуру, других на захід в корінну Польщу, а нових українських кандидатів не приймають.

Наглядно видно це в Тернополі. Перед роком розвязано українську державну гімназію і цілий ряд розмірно молодих професорів опинився без варстату праці з невеликою емеритурою. Спенсіоновано також кілька сил серед народнього учительства і серед судових урядовців. В останніх роках перенесено на захід: скарбового радника Миколу Майковського до Білостоку, скарбового радника Мрица до Люблина, а опісля на Поморя, повітового ветеринаря Гірняка до Буська коло Кельц, старосту з воєвідського уряду Данила Цурковського на референта до староства в Радомі, лікаря у воєвідському уряді д-ра Парфановича до Кракова, бувшого директора української держ. гімназії Михайла Губчака на учителя до Пйотркова, а на днях начальника скарбового уряду акциз і монополів (давніше окр. дирекції скарбу) радника Івана Топольницького до Скарбової Палати в Кельцах. На цьому ще не кінець, бо говорять про дальші перенесення.

В неділю 20. вересня ц. р. заходами Т-ва „Українська Бесіда" в Тернополі відбулися у великій салі цього товариства сходини членів і запрошених гостей для попрощання колишнього кількалітнього голови Т-ва „Українська Бесіда" і Т-ва „Тернопільський Боян" та діяльного українського громадянина, ради. Івана Топольницького. До спільної вечері засіло около пів сотні найвидніших місцевих громадян. Прощали зворушливо поважаного ради. Топольницького п. Василь Бачинський від „Української Бесіди", проф. Павло Ляків від Української Бурси і Кружка „Рідної Школи", д-р Степан Чумак від особистих прихильників і товаришів сходин в „Бесіді" і ще дехто від інших місцевих українських товариств, врешті посол д-р Степан Баран від загалу свідомого українського громадянства. Серед щирої товариської гутірки і співів проведено кілька годин, а на прощання бажали всі, щоби радн. Топольницький вернув знова скоро до Тернополя, де ходив до школи і де працював безперервно більше як двацять літ.

Посвячення могил українських вояків у Золочеві.

Золочів, 26. IX.

На цвинтарі в Золочеві похоронили в 1919 р. 24 українських жовнірів, які полягли в українсько-польських боях. Звичайні копані могилки, прикрашені білими березовими хрестами, почали западатися, а воєвідство, покликуючись на розпорядок щодо воєнних могил, домагалося їх розкопання та перенесення останків померших до спільної могили на відтинку цвинтаря, призначенім на воєнні могили.

Завдяки інтервенціям о. шамбеляна д-ра Юрика та посла д-ра Яр. Олесницького отержано по довгих заходах дозвіл на полишення тих могил та перемурування їх на сталі гроби. Знова завдяки жертвенности української золочівської громади та повної посвяти праці української молоді й українських ремісників Золочева доверешено цього в короткім часі.

Дня 21. вересня, в день свята Матери Божої, довершено торжественного посвячення тих могил. Під проводом усього українського духовенства Золочева пішла величава процесія з поверх тисячкою учасників на цвинтар. Після акту посвячення промовив до зібраного народу о. д-р Юрик, а на закінчення посол д-р Олесницький, які зложили поклін памяти полеглих та підкреслили значіння їх жертви для нашого національного розвитку та для скріплення нашої національної свідомости.

При кінці треба додати, що всі могили та хрести прикрашено жовто-блакитними вінками та лентами. З цього приводу місцева поліція веде вже кілька днів дохоДження, хто це зробив.

Після смерти М. Галущинського.

ДАЛЬШІ ЗАЯВИ СПІВЧУТТЯ.

В дальшій черзі прислали до Т-ва „Просвіта", канцелярії УНДО або до родини Покійного заяви співчуття отсі установи:

Українська Соціял-Демократична Партія за підписами голови д-ра Льва Ганкевича і секретаря Івана Квасниці, філія „Учительської Громади" у Станиславові, Українська Бесіда у Львові, філія „Просвіти" у Станиславові, Українська Студентська Громада у Варшаві, учительський збір приватної гімназії „Рідної Школи" в Городенці, читальня „Просвіти", Союз Українок, Спілкова Торговля і районова молочарня в Товмачі, Українбанк і Союз Українок у Рівному, рівенське громадянство, Український Театр під орудою Теодори Руденко із Враслава, Т-во „Основа" в Данцігу, Рада українських еміґрантів у Парижі за підписами голови Шульгина і секретаря Косенка, Українська Господарська Академія в Подєбрадах за підписом ректора Іваницького, Український Науковий Інститут у Берліні, ред. „Тризубу" в Парижі, білоруське громадянство, обєднане біля „Центрасаюзу" у Вильні.

Громадяни: проф. д-р Зілинський з Кракова, проф. д-р Ол. Колесса з Праги, Олександра і Самійло Підгірські з Ковля, Андрій Лівицький, Прокопович і Шульгин з Парижа, б. посол Дм. Паліїв (зпоза тюремних крат), д-р Іван Копач зі Львова, д-р Михайло Волошин з дружиною зі Львова й ін.

ЧИ ТАК ПОВИННО БУТИ?

Пишуть нам:

Підчас похоронів нашого визначного громадянина М. Галущинського, на котрих явився з міста і цілого краю такий здвиг народу, якого у Львові від багатьох літ не бачено, зайшов один епізод, що всіх зібраних прикро вразив. А саме, коли похоронний похід збліжувався до Ставропигійської церкви, а навіть коли увійшов у неї для відправи церковного молебня, дзвін на Ставропигійській вежі за весь той час не відзивався. Це вразило зібраний нарід, а деякі громадяни звернулись до духовенства тої церкви і просили тому якось зарадити. Та тут показалося, що дзвіницею заряджує секретар Ставропигії, а ключ від дзвіниці має її дозорець. Одначе секретаря не було в бюрі, а дозорець відповів священикам, що без виразного приказу секретаря він не отворить дзвіниці. Так голос парохіяльних священиків не мав успіху. І сталося так, що коли в латинських костелах (в лат. катедрі, у Бернардинів і Змартвихстанців), поруч котрих ішов похоронний похід, довгий час видзвонювано, то питома церква Покійного відмовила йому цеї останньої почести. Скаже може хто, що подзвіння не було в Ставропигії замовлене. Але на це відповімо, що про похорони нашого заслуженого громадянина знав увесь край, а то й чужі люди, то міг про це знати і секретар Ставропигії та не кидати неслави на свою установу перед цілим громадянством.

Але цей епізод не стоїть в історії Ставропигійської церкви одинокий. Львівські парохіяни оповідають з останнього часу, що в храмовий празник тої церкви, в день Успення Прсв. Богородиці, на котрий збирається зі всіх сторін багато народу, вийшов у навечеря по відправленім всенічнім процесійний похід довкруги церкви, одначе дзвін на вежі мовчав. І зібраний нарід гіршився тим і дорікав голосно: в ніякім селі — казали люди — не скоїлось би таке, яке вони у Львові бачили! Та ми чуємо від довшого часу, що між духовенством церкви і зарядом Ставропигії істнують на церковнім тлі різні непорозуміння, котрі відбиваються голосно також назверх. Тому питаємо управу Ставропигії, особливо з уваги на останній факт, прилюдно: Чи це достойно для поважної установи, щоби таке в ній ділялося?

Громадянин.

*

Промов о. прал. Л. *Куницького* й посла д-ра В. *Загайкевича*, які ми мали намір помістити нині, не даємо з уваги на конфіскату прощальної промови д-ра Дм. Левицького у вчорашньому числі „Діла", конфіскату, якої ми ніяким робом не в силі зрозуміти...

З документів часу.

Нам прислано до поміщення такий документ часу:

Odpis.

Starosta powiatowy rohatyński Nr. III. 1901/30. Używanie „Trójzęba". Rohatyn, dnia 17. sierpnia 1931. Do Wszystkich Zwierzchności gminnych w powiecie. Na terenie Małopolski Wschodniej odłam ludności ruskiej, zwący się „ukraińcami", używał za czasów b. Austrji jako herbu „lwa", będącego godłem Ziemi Czerwieńskiej. Godło „trójząb" nie było nigdy używane na terenie Małopolski Wschodniej przed wojną, a pojawiło się ono dopiero w r. 1919. i symbolizuje zjednoczenie Ziem ukraińskich, w skład których miałaby wchodzić też Małopolska Wschodnia. Ponieważ używanie takiego godła „trójzęba" musi być uważane za demonstracyjne zaznaczenie i podkreślanie swych przekonań i dążeń separatystycznych w stosunku do Państwa polskiego, a umieszczanie tego godła przez stowarzyszenia niepolityczne na pieczęciach, kurtynach w salach teatralnych i t. p. przedstawia się jako wybitne wkraczanie na tory polityczne, wskutek czego stanowi u towarzystw niepolitycznych przekroczenie statutu, polecam Zwierzchności gminnej bezwłocznie podać do powszechnej wiadomości w sposób tam praktykowany, a szczególnie do wiadomości zarządów istniejących w tamtejszej gminie stowarzyszeń ruskich, że używanie „trójzęba" nie jest dozwolone, bowiem samo używanie godła nieprzewidzianego w zalegalizowanym statucie stanowi przekroczenie statutowego zakresu działania, zatem może być prawną podstawą do zawieszenia działalności, względnie rozwiązania danego stowarzyszenia. — Otrzymują: Wszystkie Zw. gm. w powiecie. — Starosta powiatowy: Dr Janecki w. r.

ДЕНЬ ЕМІҐРАНТА.

Заходами Союзу Суспільних Організацій Опіки над Еміґрантами у Львові має відбутися в днії 18. жовтня ц. р. на терені Сх. Галичини „День Еміґранта".

Ціллю „Дня Еміґранта" є заінтересувати загал суспільности акцією помочі еміґрантам і реемігрантам, започаткувати в цілому краю організацію опіки над еміґрантами і їх родинами, що остали в краю, при помочі Еміґраційних Патронатів, перевести збірку книжок для еміґраційних осередків на чужині і врешті придбати шляхом збірок відповідні фонди на розбудову установ в Еміґраційному Домі у Львові, з яких користають під сучасну хвилину не лише еміґранти і реемігранти, але також незаможні студенти, а в найближчій будучности будуть користати також безробітні.

Щоби цілями „Дня Еміґранта" зацікавити ширші круги громадянства, відбулася в днії 26. вересня ц. р. у львівському воєвідстві нарада представників державних, самоврядних і суспільних установ, як і представників преси.

Нараді проводив воєвода д-р Рожнецький. Реферат про суспільну опіку над еміґрацією, про діяльність львівських товариств опіки, про Еміґраційний Дім та про цілі „Дня Еміґранта" виголосив управитель львівської Експозитури Еміґраційного Уряду д-р В. Вишнівський.

Згодом забирали голос представники товариства опіки над еміґрантами, а саме ред. Лясковніцький від польських товариств, д-р А. Гоникович від Т-ва Опіки над Українськими Еміґрантами і д-р Шенфельд від жидівського товариства.

Під кінець намічено склад почесного і виконавчого Комітету „Дня Еміґранта", та кількох секцій.

По плані в „Дні Еміґранта" відбудуться у Львові в днії 18. жовтня ц. р. такі імпрези: збірка по вулицях, ранки по кінах, академія в салі ратуша, радіо-відчит, літоча забава і т. п. День попередять Богослуження у всіх святинях.

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

Зміна адреси 1 зол. Можна присилати почтовими марками.

Японія грозить.

Як повідомляють з Токіо, японський міністр війни заявив представникам преси, що японська армія остається в Китаю всупереч постанові Союзу Народів. Якщо Союз Народів буде дальше мішатися в японсько-китайські справи, то японський уряд буде приневолений здійснити домагання японської публичної опінії, щоби зі Союзу Народів виступити.

На занятих теренах.

Протияпонський рух у Китаю приймає все ширші розміри. Скрізь кипить протияпонська агітація, ведена переважно молоддю. Шириться також бойкот японських товарів. В ріжних місцевостях відбуваються віча, на яких промовці домагаються рішучих мір проти японців.

Тимчасом японці закріпляють заняті терени і встановляють власну адміністрацію. Китайці побоюються, що Японія може поширити свою акцію також на середущий Китай. Підозрівають, що Японія хоче утворити в Манджурії окрему, незалежну від Китаю державу.

—o—

За примІром Англії.

Шведський уряд рішив знести обовязок шведського емісійного банку вимінювати банкноти на золото від 28. ц. м. до кінця листопада ц. р. Рівночасно заборонено вивозити монети і золоті товари. На рішення шведського банку склався факт, що в останньому часі його запаси золота зменшилися на 100 міліонів корон. Також норвеський уряд зніс у себе обовязок вимінювати банкноти на золото, а зачувати, що те саме буде в Данії та Финляндії. На думку американських фінансових кол всі держави, з вимком Злучених Держав, Франції, Голяндії, Чехословаччини та Польщі занехають тимчасово парітет золота.

—o—

Неспокій в Кашмірі.

В понеділок, 28. ц. м. розпочалося під проводом Мекдональда засідання меншинної комісії в конференції „Круглого Стола". Комісія має вирівняти ріжниці, які повстали між гіндуською більшістю і магометанською меншістю в Індіях. У звязку з тим в англійських урядових колах настав сильний неспокій з причини вістей, які приходять із Кашміру. Проявляється там сильний панісламістичний рух, при чому між гіндусами і магометанами прийшло до боїв, в яких убито 20 осіб. Населення Кашміру є магометанське, але магараджу має гіндуса. Тепер панісламістичний рух іде під гаслом здетронізування магар. Сінга і введення на престіл Кашміру магометанця. Рух має характер зорганізованої акції задля зашахування конференції „Круглого Стола". Фінансують його Совіти, що цим робом хотіли би завдати удар Великій Британії. Кандидатом Совітів на кашмірський престіл є недавній претендент до афганського престолу, брат б. короля Аманули.

Воєвідський комітет допомоги

для безробітних.

В будинку воєвідського уряду у Львові відбулося 28. ц. м. засідання горожанського комітету в справі утворення воєвідського комітету допомоги для безробітних, при участи сто кількадесятьох осіб, що репрезентували гуманітарні, культурно-освітні, економічні і т. п. установи. Наради відкрив воєвода д-р Ружицький, зясовуючи розміри господарської кризи, яку переживає населення. Щоби злагіднити кризу й зарадити катастрофі безробіття, уряд рішив утворити горожанські комітети допомоги для безробітних. Окрім центрального комітету у Варшаві повстануть комітети воєвідські, повітові й льокальні.

Після відчитання й ухвалення правильника воєвідського комітету вибрано почесний комітет, до якого ввійшло кількадесять осіб. Опісля вибрано виконавчий комітет, до якого ввійшли: віцевоєвода Дрояновський, д-р Школдзінський, през. В. Децикевич, віцепр. Іржик, пос. Войцеховський, д-р Хилінська, д-р Рошек, кс. д-р Грудзенський, д-р Нехай, інж. Бавм, ред. Щирек і Маєвський.

Виборчі протести перед судом.

Найвищий Суд у Варшаві буде розглядати в понеділок, 5. жовтня ц. р. протести проти соймових виборів, що відбулися в листопаді ц. р. На дневному порядку є вибори з округи ч. 48 (Перемишль, Добромиль, Сянік, Березів, Коросно). Тоож дня Найвищий Суд розгляне протест проти вибору Стан. Августинського на посла з округи ч. 48.

Зріст німецьких скрайніх партій.

При виборах до гамбурського парляменту 27. ц. м. показався великий зріст націонал-соціялістичних впливів. Партія, що розпоряджала досі тільки трьома мандатами, буде мати тепер 43. Рівночасно зросли також впливи комуністів, що із 26 мандатів побільшили свій стан посідання на 35. Зате соціял-демократи зійшли із 61 мандатів на 46. Новий доказ, що в Німеччині зростають дальше впливи скрайніх партій, особливо націоналістичних, хоча Гамбург не дає ще вірного образу міжпартійних сил.

—o—

Радянщина проти Японії.

Переговори, які велися в справі манджурських подій між Літвіновом і японським послом у Москві, Гіротою, зірвано й радянська преса розпочала протияпонську кампанію. „Извєстія" пишуть, що Японія за посередництвом своєї дипльоматії й оголошення декларації грала на зволікання. Цей маневр сьогодні аж надто очевидний. „Слід ствердити, — читаємо — що японська окупація Манджурії може потягнути за собою далекосяглі наслідки і то не тільки на терені безпосереднього ділання японського імперіялізму, але й в міжнародній політиці. Радянська публична опінія не може замикати очей на властиву суть подій. Радянщина розуміє, що в південній Манджурії йде війна, а не щось інше і це встановляє відношення більшовиків до японського імперіялізму. Радянська публична опінія не може згодитися з фактом, що такі події розвиваються в безпосередньому сусідстві радянської держави". Ще агресивніший тон проявляє орган комуністичної партії „Правда" у статті п. з. „Манджурія придавлена чоботом японського імперіялізму".

—o—

Де більша культура?

Пишуть нам з кругів читачів:

Польський часопис для молоді „Тенча" з 12. вересня 1931 пише ось що: „Американська робітня фільм вислала до Африки операторів, щоби накрутили фільму з життя джунглів. Як роблено сцени з тиграми, дістався один з провідників, мурин, у кігті тигра. Оператори і їх узброєні помічники крутили далі і — фотографували сцену роздирання мурина тигром. Коли ж ту фільму „Африка говорила" висвітлювано в Льондоні і коли дійшло до сцени роздирання мурина тигром, публика стала з такою силою протестувати, що фільму усунули з англійського ринку. Тепер цю фільму висвітлює Варшава і Краків і ніхто не обурюється, ніхто не протестує, ніхто не відуває огиди, крім гр. Замойського. Кіна, де висвітлюють цю фільму, переповнені". — Автор цих стрічок, підписаний буквою „К.", дуже обурюється, що таке в Польщі можливе.

В тому самому числі „Тенчи" пише хтось, що на міжнароднім учит. конгресі середніх шкіл в Парижі стверджено, що справа лікарсько-гігієнічної опіки є найліпше поставлена тепер з усіх держав у польських школах. Нам здається, що тут добре переборщено. Але ще дивніше те, що ту похвалу вписано саме тоді, коли цю світової слави лікарсько-гігієнічну опіку по польських школах — знесено.

ОСТАННІ ВІСТИ

РОЗПРАВА Б. БЕРЕСТЕЙСЬКИХ ВЯЗНІВ.

Процес проти б. берестейських вязнів, який починається 26. жовтня, потреває до кінця листопада. Свідків акт обвинувачення покликав 183. Найбільше їх покликали з Кракова, Катовиць і Тернополя. Тому тих свідків покликатимуть на розправу двічи, щоби їх заприсягнути, другого дня, щоби зложили зізнання. Вступ на суд. салю буде обмежений. Предсідник того процесу сказав, що хоч це політичний процес, то не передбачує виключення явности.

ПІДВИШКА ОПЛАТ ЗА ЕЛЕКТРИКУ Й ГАЗ.

Львівський магістрат ухвалив підвищити оплату за електричну струю на 2 сот., а від газу на 1 сот., щоби так прийти з помічю безробітним.

ФР.-НІМ. ВИХІСНОВУВАННЯ РИНКУ СРСР.

План господарської співпраці Франції й Німеччини виявиться теж у солідарнім вихіснуванні пром.торг. ринку СРСР. План той опрацював фр. амбасадор у Берліні Понсе (за це його іменували амбасадором у Берліні).

„Курєр Варшавскі" повідомляючи про те, жаліє, що при поділі господарських фр.-нім. впливів не взяли під увагу Польщі.

ФР. МІНІСТРИ ПОКИНУЛИ БЕРЛІН.

Прем. Ляваль і мін. Бріян кинули Берлін 29. вересня в год. 7.30 рано. Двірець на перон, на якім стояв поїзд, призначений для фр. міністрів, здержали для всіх інших поїздів.

ЛЕЙБУРИСТИ НЕ СТАНУЛИ НА БОЦІ УРЯДУ.

На зборах парляментарної групи Лейбур Парті Гендерсон заперечив, начеб деякі члени партії станули на боці національного уряду.

ЖЕНЕВА ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО ДЕРЖАВ ІЗ ПОКЛИКОМ ПРИПИНЕННЯ ЗБРОЄНЬ.

На останньому засіданні Союзу Народів принято ухвалу в справі обмеження зброєнь. Висловлюють переконання, що перегони в зброєннях завели би до міжнародньої й соціяльної катастрофи. Ухвала домагається від усіх держав, щоби помогли створити опінію, яка сприялаб здобуттю позитивних вислідів конференції розоброєння. 12. збори Союзу Народів звертаються до держав, щоби спинили дальші зброєння й тим допомогли майбутній конференції розоброєння. Рівночасно ухвала домагається від Ради Союзу, щоби в той спосіб налягала на держави і домагалася відповіди до 1. листопада ц. р. чи годяться вони на того роду мир протягом одного року.

ОСТАННЄ ЗАСІДАННЯ РАДИ ЛІГИ.

У середу збереться ще Рада Ліги Націй для полагоди деяких біжучих справ і справи китайсько-японського конфлікту. Буде це останнє засідання в цій сесії.

ДВА ПОЇЗДИ ВИЛЕТІЛИ В ПОВІТРЯ.

Часопис „Явнакає Сінає" повідомляє, що підчас більшовицьких маневрів поїзд, який їхав із Ленінграду із транспортом війська, вилетів у повітря. Є багато жертв у людях. Тодіж приключилася подібна катастрофа поїзду, що їхав до Карелії.

ЯПОНІЯ ЗРІКАЄТЬСЯ ПРАВА ЕКСТЕРИТОРІЯЛЬНОСТИ В КИТАЮ В ЗАМІНУ ЗА НИЗКУ КОНЦЕСІЙ.

Більшовицька преса повідомляє, що японські офіціяльні кола погоджуються на полагоду конфлікту в Манджурії, одначе жадають створення мішаної комісії з членів японського уряду, влади Муклену та манджурських господарських кол. Та комісія малаб занятися полагодою японських вимог, а також справою залізничого шляху, копальняних концесій і т. п. Представники японського уряду мали би кромі того одержати призначення до всіх адміністраційних місцевих урядів. Японська влада хоче провадити осібні переговори з мукденським, осібні з нанкінським урядами.

Передовсім Японія має вимагати вирішення залізничих справ і концесій головно в переговорах з мукденським урядом, від Нанкіну мабуть буде домагатися нових територіяльних наділів та полекш для японського експорту. В заміну за це Японія малаб зректися права екстериторіяльности.

Японська відповідь Стімсонові.

Повідомляють з Нового Йорку про одержання японської відповіди на ноту Стімсона. Японська нота висловлює погляд, що „напруження в Манджурії" можна би усунути шляхом річевих, холодних дискусій. В тому часі військо здержалосяб від нових ворожих виступів, якщо не булиб наражені інтереси Японії.

СНІГ У ЮГОСЛАВІЇ.

У ріжних частях Югославії впав сніг. У місцевості Маглай, в Босні, впав сніг на 25 цм. високо та заподіяв великі шкоди в полях і садах. В околиці Яцо, в Босні, впало вже снігу на 70 цм. грубо, тому комунікація між поодинокими місцевостями перервана. Зголоднілі дикі кабани заходять до сіл і заподіюють шкоди.

Для жертв безробіття.

В президії ради міністрів у Варшаві відбулося 28. ц. м. засідання головного комітету для справ безробіття. Наради відкрив голова комітету інж. Клярнер промовою, в якій зазначив, що в зимі число безробітних по містах переступить цифру 300 тисяч осіб, отже акція комітету обійматиме з родинами безробітних понад міліон осіб або поверх 3 проц. населення держави. Діяльність буде обертатися в межах, означених точно шефом уряду. На бажання шефа уряду (премієра Пристора) акція комітету піде з одної сторони в напрямі побільшення числа працюючих людей в межах теперішньої суми праці, з другої сторони в напрямі допомоги безробітним і їхнім родинам у натурі. Акція комітету буде коштувати коло 60 міліонів зол. Уряд зарезервував для Комітету деякі джерела доходу. Є це найперше продукти, вібрані шляхом стягання податкових залеглостей в натурі, опісля фонди з державного скарбу, призначені досі на т. зв. акцію спеціяльної допомоги безробітним, вкінці по змові вплиби з додатку до доходового податку. Крім того признано комітетові право набувати цукор для безробітних по експортових цінах. Однак з обчислень президії комітету показалося, що всі ті вплиби не вистарчають, тим більше, що їх висота не дасться означити. Тому президія звернулася до шефа уряду з проектом наложити нові додаткові оплати до баґажових білетів і перевозів у користь комітету. Справу полагоджено позитивно.

Чи подумає при тім хто, що крім міліона безробітних осіб по містах живуть міліони безробітних і голодних по селах?

Нашим студентам під розвагу.

Українська Студентська Громада в Парижі повідомляє, що студенти, які бажають приїхати на студії до Парижа чи Франції взагалі, можуть звертатися за інформаціями на адресу: Alex. Sireckyj, 14, rue du Cardinal Lemoine, Paris 5-e. — Подається теж до відома, що всупереч неточним поголоскам приймають на французькі медичні факультети і з матуральними дипльомами чужих держав, а не тільки в французьким бакаляврeатом.

З огляду на те, що Студентська Громада не розпоряджає спеціяльними фондами, дає інформації тільки тим, що залучують на відповідь два міжнародні купони або гроші у вартости трьох франц. франків. **Управа.**

Знесення автоматичних авансів.

Урядові кола проектують зміну закону про вивінування державних і військових службовців. Проект уневажнює перший уступ 6-го арт. закону з 9. жовтня 1923 р. і тимсамим припинює автоматичний перехід до вищих шаблів платні. Зменшення видатків на платні державних службовників має також причинитися до вдержання бюджетової рівноваги. Державний скарб надіється заощадити цим робом 12 міліонів зол. за рік.

НОВИНКИ

— **Українська робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. II. пов. Тел. 54-46.** 254—?

— **Конфіската „Діла“.** Вчорашне (218) число „Діла“ підпало знову конфіскаті, цим разом за більшу часть промови д-ра Дм. Левицького при виносі тіла бл. п. М. Галущинського з дому жалоби при вул. Чарнецького, за цілу замітку оро нові арештування у Львові і за кілька речень з промови адв. д-ра Льва Ганкевича, виголошеної в процесі Мигула і тов. Це вже 58-а з черги конфіската нашого органу в цьому році.

— **Пересада в інтервенційних заходах.** У звязку з останніми арештуваннями у Львові довідуємося з кол українських адвокатів про такі дивоглядні факти: родина деяких арештованих звертається рівночасно до двох, а навіть чотирьох адвокатів за інтервенціями в справі одного і того самого арештованого. Це наражує адвокатів на прикрощі в часі самої інтервенції, коли до години в того самого судді являється аж чотирьох адвокатів у тій самій справі.

— **Проф. Тарас Шухевич** заанґажований з днем 1. жовтня ц. р. до Львівської Музичної Консерваторії ім. Шимановського при вул. Собіського ч. 4.

— **Концерт І. Синенької-Іваницької.** Цьогорічний концертовий сезон у Львові починає відома українському громадянству артисткаспівачка Іванна Синенька-Іваницька, якої концерт відбудеться в салі Музичного Т-ва ім. М. Лисенка в понеділок, дня 5. жовтня ц. р. Концертантка вернула недавно з Міляно, де більше як рік удосконалювалася в співі під проводом найкращих професорів.

— **Польський Львів будує костели на горішньому Личакові і на Сигнівці.** Після вибудування великого костела і монастиря Камедулів на Замарстинові рішили львівські поляки вибудувати ще один костел на горішньому Личакові й поробили до цього всі приготування. Проект майбутнього костела виготовив проф. Обмінський. При костелі збудують теж монастир о. Салезіянів, який буде виховувати 200—300 хлопців. Дня 4. жовтня ц. р. відбудеться посвячення угольного каменя під будову того костела. Ось що пише про це „Курер Львовскі“ з 27. ц. м.: „Після прилучення підміських громад зросла потреба костела. Має то бути подяка Творцеві за прилучення до Польщі Львова і східних окраїн і тому костел на горішньому Личакові матиме характер народньої жертви“... Треба додати, що львівська міська рада ухвалила виплачувати кожного року на будову костела суму 50.00 зол. протягом 5-и літ. Одночасно [illegible] ним приступають поляки і до будови нового великого костела на Сигнівці.

— **З львівської хроніки.** З мешкання Марії Лам[illegible] при вул. Театинській забрав злодій перебраний за жебрака дві валізи варт. 200 зол. — Такий самий „пташок“ украв товари варт. 500 зол. з ресторану Оскара Реннера при вул. Піярів. — Казимир Комінек надто ревно вдавав поліційного розвідчика на площі Краківській та помандрував за крати. — З горища Осипа Новацького при вул. Городецькій зникли два ровери й поїхали на прогульку разом з невідомими наколесниками. — За крадіж почтових марок із крамниці Якова Фляйшера пішов „відпочивати“ 17-літній Вол. Дранківський, разом з матірю Софією, якій дав крадені річи до передержання.

— **З краєвої хроніки.** Лава присяглих в Стрию знову видала присуд, яким ствердила вину Василя Сендоґи, з Лисович, біля Стрия в убивстві жінки. На основі цього присуду трибунал засудив його знову на смерть, хоча перший присуд уневажнив Найвищий Суд у Варшаві. — В Дрогобичі арештувала поліція жінку податкового комісаря, Ольгу Татух з невідомої причини. — Під замітом постачання набоїв для бандитів арештували в Бориславі громадського поліцая, Станислава Жукника. — Біля Станиславова 27-літня Ірена Крайллер, зредукована урядничка, віддала одержану відправу матері, а сама покінчила самогубством. — В Сморжі, Тухольці й Славську, скільського повіту, відбувається комунікація на санках, в цілому повіті впав сніг і знищив осінні плоди, які були на полі. Коли сніг не зникне, мешканцям скільського повіту загрожує голод.

— **Перший суд для шоферів у Польщі.** 1. жовтня ц. р. повстане у Варшаві суд, який судитиме всі справи звязані з рухом авт. Суд матиме приміщення при вул. Трембацькій ч. 1.

— **Стріли в каварні Білгороду.** В Білгороді в каварні „Москва“ повстав переполох, коли крізь вікно хтось стріляв з револьвера. Частина гостей втекла, а решта кинулася на долівку, щоби спасти себе перед смертю. Показалося опісля, що стріляла жінка одного з гостей каварні, який програв недавно в карти заробітню плату за місяць. Вона вирішила пімститися за це родинне нещастя на гостях каварні, одначе стріли вибили лише кілька шибок і не поранили нікого.

— **Метадь дорожчий від платини.** На одержання 1 кг. металю індія, який є 10 разів дорожчий від платини, потрібно кілька вагонів цинкової руди. Індій є металем мягким, ясним і блискучим, лекшим 20 разів від цинку. Цей метадь топиться в полумі сірника, себто в теплі 115 ст. Цельзія.

— **Українське Фотографічне Товариство** повідомляє своїх членів, що можуть користати з 25 проц. знижки і ратальних сплат на курсах фотографічних Державної Школи Технічної, вул. Снопківська.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Вирубані щепи.

Колись, за ц. к. часів, слово „емерит“ означало менш-більш те саме, що кандидат на чергового мерця. „Жінка емерита“ — це було щось такого ветхого, як старий завіт, піраміди, чи інша Магабарата, а „діти емерита“ це були вибранці долі, які мали і сивий волос і родичів.

Коли хтось сказав:

— Один емерит тим займається...

То напевно дістав відповідь:

— Що ви кажете?! Старушок має ще таку силу!

Тепер часи помітно змінилися. Слово „емерит“ стратило свій музеальний запах і ніхто навіть не думає лучити поняття емерита з сивим волоссям, штивними ногами, згорбленими плечима, чи тихим, дрожачим голосом.

Емерит це людина, яка мала посаду, шукає посади і бере платню. Не все та платня велика, але й не все мала. Залежно від того, хто до чого дохопився і як довго тримався за щабель карієрської драбини. Бувають випадки, що емеритура не стає на хліб, але буває, що стає ще й на масло. Очевидно не говорю тут про передвоєнних емеритів, бо ті як живуть, то хіба чудом.

Повоєнні емерити дають дуже часто оголошення...

„Емерит, б. поручник, кавалер, 27 літ, шукає заняття, найрадше в господарстві, або на тартаку. Зголошення під „Сила і здоровля“.

„Пристійна емеритка, б. учителька, вийде замуж за мужчину, найрадше емерита до 35 літ. Трикімнатне, уладжене мешкання. Зголошення під „Прімуля веріс“.

„Молодий, здоровий емерит, ожениться з панночкою (може бути також емеритка!) до 28 літ. Посаг для спільного добра вимаганий, але не конечний. Зголошення під „Родинне щастя на досвітку життя“.

Таких оголошень подибаєте цілі десятки, щодня, в кожнім щоденнику, який має оголошення. А скільки емеритів не оголошується!.. Адже неодин з них мав уже намічену посаду, заки став емеритом, або дістав її, як тільки став емеритом.

Слово „емерит“ перестало означати старця, „жінка емерита“ античну памятку, а „діти емерита“ вибранців, яким дуже довго живуть родичі. Вони, звичайно, щойно ходять, або ще не ходять до народньої школи.

Колиб не криза, то в цьогорічнім карнавалі відбувсяб неодин „Баль Емеритів“, де молоді і здорові вислуженці виладовувалиб свою призбирану енерґію.

Потанцювалаб тоді емеритована молодь. Ліпше, як „Молода Громада“, чи інші старушки.

Галактіон Чіпка.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз“ платив кооперативам дня 29. IX. 1931. за масло експортове і десерове пріма —·— зол. літру молока 19—20 сот. літру сметани 1·10 зол. копу яєць 6—6·20 зол.

Дописи.

РАВА РУСЬКА. (Свято в честь митрополита Шептицького). Дня 6. вересня ц. р. відсвяткувала Равщина 30-літній ювилей митрополита Андрея Шептицького. Свято приготовано заходами всіх місцевих товариств при допомозі культурно-освітніх та економічних установ Равщини. Недалеко церкви збудовано і прикрашено національними прапорами та повитальним написом тріюмфальні ворота. В год. 9. рано, в той час, як бандерія з Потелича поїхала по делегатів Ювилята, Преосв. д-ра Бучка й о. крилош. Ковальського, зібралися біля тріюмфальних воріт: духовенство трьох деканатів, церковні процесії, шкільна молодь, представники всіх культурно-освітніх та економічних установ повіту і непроглядні маси народу. Достойних делегатів привитав іменем українського громадянства равського повіту о. декан Карпевич, парох з Монастирка. Відтак Преосв. Бучко при співучасти духовенства відправив Архієрейську Службу Божу на інтенцію Ювилята, в часі якої співав місцевий хор, зложений з інтелігенції, під управою п. Волод. Божика, студ. унів. Святочну проповідь виголосив у церкві о. Михайло Дороцький, парох Потелича, а по Службі Божій на площі коло церкви еп. д-р І. Бучко. — Після того у великій салі „Сокола" почалася академія. Мішаний хор чит. „Просвіти" з Потелича під управою студ. техн. Мастики Миколи відспівав кантату Ярославенка „Витай нам, Архієрею", а зараз потім святочну промову виголосив лікар д-р Роман Гоцький. На чергу прийшли музично-вокальні точки. Орхестра чит. „Просвіти" з Немирова під управою проф. Кипріяна відіграла псалом „Воскликніте Богу", а п. М. Дублянищева фортепянове сольо. З черги той самий хор з Потелича відспівав Бортнянського „Блаженні людіє", а мішаний хор чит. „Просвіти" з Угнова під управою п. Василя Осташевського відспівав Леонтовича „Ой зійшла зоря". Добре враження зробили декламації, виголошені малими дітьми з Рави Руської, а саме: Приймівною, Лещуківною і Возняківною, які до рук Преосв. Бучка дали для Ювилята китицю цвітів. Дальше студ. Володимир Божик відспівав у супроводі фортепяну дві сольові пісні, а хор чит. з Угнова Котка „Страшний суд". На закінчення парох Рави Руської о. Антін Твердохліб, голова Комітету для влаштування свята, передав на руки Преосв. Бучка вискази щирої любови і пошани для Достойного Ювилята від українського громадянства равського повіту. Академія скінчилася відспіванням „Многая літа" Ювилятові і національним гимном. Чистий дохід призначено на будову Нар. Лічниці ім. Митрополита у Львові.

Учасник.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Доц. О. І. Бочковський: НАЦІОНАЛЬНЕ ПРОБУДЖЕННЯ, ВІДРОДЖЕННЯ, САМООЗНАЧЕННЯ. Стор. 22. Подебради 1931. Видання Української Господарської Академії в ЧСР.

ЖУРНАЛИ.

ШАШКЕВИЧІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ, додаток до 1-го ч. „Шашкевичівських Вістей". Золочів 1931. Накладом автора: д-ра Теодора Ваня.

КООПЕРАТИВНА РЕСПУБЛИКА, екон.-суспільний місячник. Р. вид. IV. Ч. 9. Львів, вересень 1931 р.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр: Нечинний.

Театр Ріжнородностей:

Середа 30. вересня, година 7.30 веч. „Коли вернеться ?".

Четвер, 1. жовтня, година 7.30 веч. „Коли вернеться ?".

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма „Наречена з льотерії" (Джанета Мекдональд).

ЛЕВ: „Мін-Той" (Торговля живим товаром у Китаю.)

МАРУСЕНЬКА: Звукова фільма „Веселий поручник" (Моріс Шевальє.)

МІРАЖ: „Графиня Парижа".

ОАЗА: Звукова фільма „Король пройдисвітів".

ПАЛЯС: Звукова фільма „Чар танга".

ПАН: „Індійська гробниця".

ПАСАЖ: „Караюча рука" (Гут Гібсон) й додатки.

ПРОМІНЬ: „Кохання та сльози Шопена".

СОНЦЕ: „Під прапором кохання" і 2-актова комедія.

СТИЛЕВЕ: „Студент із Праги" та звукова комедія.

УТІХА: „Пат і Патахон у тарапатах", „Жінка, яка бажає гріху" (Нора Ней).

ХИМЕРА: „Жінка яка ніколи тебе не забуде" (Ліль Даговер, Іван Петрович).

Програма радіо.

Четвер 1. жовтня 1931.

Кенігсберг (217,1) 19.30 Народні пісні (муж. хор). Липськ (259,3) 19.31 Симф. концерт. Моравська Острава (263,4) 18.40 Акордіон. Бреслав (325) 16.00 Пісні Шумана і Брамса. Брно (341,7) 21.40 Форт. речит. (Барвінський, Ліст, Аренський). Букарешт (394,2) 17.00 Румунська музика. 21.00 Симф. конц. Берлін (419) 16.30 Еспанські пісні. 19.30 „Мекбет", оп. Верді. Харків (426) 15.00, 20.00 Концерт. Рим (441,2) 21.00 Симф. концерт. Прага (486,2) 22.15 Органова музика (з кіна Беранек). Мілано (500,8) 20.45 Опера. Відень (516,4) 19.15 Симф. квартет. Мінхен (532,9) 20.30 „Німецьке рококо", вок.-муз. авдиція. Будапешт (550,5) 19.15 Циган. музика, 20.30 Конц. мер орх. Осльо (1071,4) 22.05 Голяндська музика. Ленінград (1000) 18.00 Оперова музика. Калюндборг (1153,8) 20.10 Симф. концерт. Москва (1481) 19.30 Концерт.

Пятниця 2. жовтня 1931.

Кенігсберг (217,1) 19.30 Форт. речит. Липськ (259,3) 19.30 Музика симф. оркестри. Братислава (278,8) 18.00 Мадярська музика. Бреслав (325) 16.00 „Цар і тесля", оп. Льорцінґа. Брно (341,7) 19.30 „Тайна", опера Сметани. Штрасбург (345,2) 20.30—22.30 Концерт радіоорх. Гамбург (372,3) 19.30 Форт. і скрипк. музика, 20.00 Хоральний концерт. Букарешт (394,2) 20.00 Військова музика, 21.15 Румунська музика. Берлін (419) 19.40 Концерт радіоорх. Харків (426) 15.00, 20.00 Концерт. Стокгольм (435,4) 20.35 Концерт хору. Рим (441,2) 21.00 Концерт. Лянгенберг (472,1) 20.00 Тр. з Ню-Йорку „Про що говорять в Америці". Прага (486,2) 20.00 Концерт радіоорх. Мілано (500,8) 21.15 Камеральна музика. Відень (516,4) 20.15 З німецьких опер. Мінхен (532,9) 20.45 Симф. концерт. Будапешт (550,5) 22.15 Циганська музика. Осльо (1071,4) 20.00 Симф. концерт. Калюндборг (1153,8) 20.10 „Sonatire transatlantique", 20.50—21.50 Міжнародня музика, 21.50 Старі мистці.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Четвер 1. жовтня 1931.

Львів (380,7) 11.58 Астрономічний час 12.10, 15.10, 16.10, 17.10, 17.30, 19.25, 19.45 Музика з грамофонових плит. 12.35 Шкільний концерт з варшавської фільгармонії. 14.50 Господарський комунікат. 15.25 „Про жінку добре вбрану", виголосить В. Добжанська. 15.45 Летунський куток. 16.50 „Полеглі в легіонах", ибр. Ліпінський. 17.15 „Суспільна служба і школи суспільної праці", відчит. 17.35 „Дідичність у вихованні", проф. Годлевський. 18.00 Тр. з Вар. Камеральний концерт. 19.00 Всячина. 19.20 Комунікат про плекання коней. 19.30 „Початок шкільної науки в 1550 р. у Львові", д-р Скочек. 19.50 19.55, 20.00, 20.10. Комунікати. 20.15 Орхестральна музика. 21.30 „Повість Монмартру". 22.00 „З галерії волокит парнасістів, фейл. 22.15—22.25 Комунікати. 22.30 Тр. з Вильна. Концерт. 23.05—24.00 Танкова музика з „Брістоль" у Львові.

Пятниця 2. жовтня 1931.

Львів (380,7) 11.58 Астрон. час з Варшави. 12.10, 16.15, 16.45, 19.35 Музика з грам. плит. 13.10, 14.50, 15.45 Комунікати. 15.10 Авдиція для дітей. 15.25 „Огороди при домах", відч. 16.00 З життя співацьких товариств. 16.30 „Шахи". 16.50 Літер. гутірка по франц. 17.10 Авдиція для хорих. 17.35 Відчит. 18.00 Концерт солістів. 19.00 Всячина. 19.20 „Великоміське подвіря", фейл. 19.40 „Про новочасні гієрогліфи", відч. 19.55—20.10 Комунікати. 20.15 Симф. концерт. 22.30 Комунікати. 22.40—24.00 Легка і танкова музика з Варшави.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

— Український Наддніпрянський Театр Дир. М. Карабіневича.

СТОЯНИЦЯ:

30/IX. „Маруся Богуславка".
1/X. „Вій".
2/X. „Воскресення".

БУСК:

3/X. „Гриць".
4/X. „Вій".
5/X. „Запорожець".
6/X. „Аза".

Театр у скорім часі обїде Галичину і Волинь з найновішим репертуаром: „Сорочинський Ярмарок", „Бар-Кохба", і „Ленін".

Український театр під адм. проводом І. Волощука.

ПЕРЕВОРСК:

30. IX. Хмара.
1. X. Ой не ходи Грицю.
2. X. Циганка Аза.

З Переворска у своїм турне вступить театр на 2 вистави до Перемишля. Репертуар буде оголошений в часописах.

Комунікат ч. 1. 1. Греко-католицький Митрополичий Ординаріят у Львові розпорядком з дня 22. вересня 1931 р. ч. 11027/д оснував „Греко-католицьке Академічне Душпастирство" для духовної опіки всіх студіюючих на високих школах у Львові. — Академічним душпастирем іменований о. д-р Микола Конрад. — 2. На початок академічного року 1931/32 відправить Їх Ексцеленція Митрополит Кир Андрей святочне, інавгураційне Богослуження в неділю, дня 4. жовтня ц. р. в год. 8.30 рано в церкві св. Духа при вул. Копе'ника. — До громадної участи в цьому Богослуженні запрошує П. Т. Студентство всіх високих шкіл у Львові — Греко-кат. Академічне Душпастирство.

Торговельна Школа Т-ва „Просвіта" у Львові, вул. Корняктів 1. приймає до кінця вересня ВПИСИ на: 1) Однорічний Торговельний Курс для абсольвентів (-ок) VI клас середніх шкіл; 2) Однорічний Курс для абітурієнтів (-ок) середніх шкіл. — Управа. 556 2—3

Управа Української Порадні Матерей і Дітей просить Громадянство явитися численно на відчит д-ра ОСИПА ФІЛЯСА „МАТИ ВОРОГОМ СВОЄЇ ДИТИНИ", який відбудеться в суботу дня 3. X. (жовтня) 1931 р. в салі тов. „БЕСІДА" в год. 18.30 (6.30 вечором). 2—2

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик, прецизійні, продає за готівку і на рати від десятків літ з найліпшої сторони знана фірма Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Марійська ч. 5. 130

ФАБРИКА ЕЛЕКТРИЧНИХ ЛЯМП і металевих виробів „GALWANJA", Жулінського 11 а. — Тел. 20-54. — Ціни фабричні. 30 34—?

АБСОЛЬВЕНТКА учитель. семинарії УПТ., вбога сирота, пошукує якогонебудь заняття за удержання і маленьку винагороду. — Інформації подасть о. Ст. Онишкевич в Купновичах, п. Koniuszki Siemian. 2—3

АДВОКАТ д-р ВОЛОДИМИР САЄВИЧ в Мединичах прийме рутинованого конципієнта. 566 2—2

ПРИЙМУ від загал панночку або студента на мешкання і харч. — Відомість: Друга бічна Піярів 8, партер, двері 3. 570 2—2

МИХАЙЛО КМЕТИК, син Ілька і Марії, Анни зі Свидової згубив військову книжку яку отсим уневажнюю. 583 1—2

МОЛОЧАРНІ! Потребую 100 кг. масла денно, плачу готівкою. Оферти слати до „Діла" для „Постійний збут". 576

МЕШКАННЯ для студіюючих враз з харчем Фортепян дома. Кадецька 12, двері 8. 581 1—2

МАШИНІСТКУ прийму. Оферти до канцелярії адвоката д-ра Жука в Буківську. 579 1—3

ОСОБА інтелігентна, незалежна, енергічна, працьовита, середній вік, пошукує місця до управи або ін. — Зголошення до Адм. „Діла" під „Чесна". 584

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Конкурс

на директора гімназії „Р. Ш." в Рогатині. — Подання вносити негайно до Головної Управи „Рідної Школи". 572 2-3

Меблі ріжного рода, можна найкорисніше купити у відомій фірмі „Dorotheum", Львів Сапіги 34. Тел. 15—01. Догідні умови. 2361 66—1

Кооператива Інжинірських Робіт

К. І. Р.

кооператива праці з відповідальністю уд. лами у Львові, вул. Потоцького ч. 47., І. п., ч. тел. 34-72, гуртує інжинірів спеціялістів, виконує у власному заряді інжинірські роботи, нові і реконструкції, доставляє будівельні матеріали і машинові урядження, дає поради в інжинірських справах листовно й устно. 401 4—?

Конкурс.

Філія Т-ва „Просвіта" в Чорткові розписує отсим конкурс на освітнього організатора і філіяльного урядовця в чортківськім повіті. Зголошення з потрібними прилогами слати на руки голови Філії д-ра Михайла Росляка, адвоката в Чорткові. Першенство матимуть петенти, що розуміються на співі й музиці та мають за собою кількалітню практику у веденні освітньо-організаційної праці в інших повітових осередках. Посаду можна обняти від 1. жовтня 1931 р. Платня по умові. 545 3—3

Оголошення.

На основі дозволу Всесв. Митропол. Консист. у Львові, з днем 15. жовтня ц. р. відкривається в Зборові 2-літня школа науки дяківства, нотного співу, кооперативного діловодства та гри на скрипках, або й других інструментах, для дяків, які хотіли би доповнити науку. — Науку вестимуть фахові сили. — Ближчі інформації подасть гр.-кат. деканальний уряд у Зборові, п. Зборів.

Руханку гігієнічно-ритмічну для дітей і старших веде Оксана Суховерська від 1. жовтня ц. р. в салі „Праці", Ринок ч. 8, І. п. — Вписи: 1, 2 і 3 жовтня від год. 5—7 попол. 567 2—3

ЛІЖКА металеві ВІЗКИ дітячі поручає дешево фабричний склад М. Волковиські Львів, Коперника 5. Тел. 95-97. Великий вибір догідні умовини. 18614—30